

XXI.

DE REGIBUS.

CAPÍTULO I.

De los mas illustres reyes de los Persas.

Hi ferè fuerunt Græciæ gentis duces, qui memoriâ digni videantur, præter reges¹; namque eos attingere nolimus, quòd omnium res gestæ separatim² sunt relatæ. Neque tamen hi admodum sunt multi. Lacedæmonius autem Agesilaus, nomine, non potestate, fuit rex, sicut cetèri Spartani. Ex his verò qui dominatum imperio tenuerunt³, excellentissimi fuerunt, ut nos iudicamus, Persarum Cyrus, et Darius Hystaspis filius; quorum uterque, privatus, virtute regnum est adeptus. Prior horum apud Massagetas⁴ in prælio cecidit. Darius senectute diem obiit supremum. Tres sunt præterea ejusdem generis⁵, Xerxes et duo Artaxerxes, Macrochir et Mnemon. Xerxi maxime est illustre, quòd maximis post hominum

¹ *Præter reges.* Sin contar los reyes.

² *Separatim.* Aparte. En otra obra que escribió Nepote, y no ha llegado á nosotros.

³ *Qui dominatum imperio tenuerunt.* Que tuvieron potestad absolutamente real.

⁴ *Massagetas.* Pueblos junto al Ponto Euxino.

⁵ *Ejusdem generis.* Tambien persas, como Darío y Ciro.

memoriam exercitibus terrâ marique bellum intulit Græciæ. At Macrochir præcipuam habet laudem amplissimæ pulcherrimæque corporis formæ, quam incredibili ornavit virtute belli: namque illo Perses nemo fuit manu fortior. Mnemon autem justitiæ famâ floruit. Nam quum matris suæ scelere amisisset uxorem, tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret¹. Ex his duo, eodem nomine, morbo naturæ debitum reddiderunt; tertius ab Artabano præfecto ferro interemptus est.

CAPÍTULO II.

Filipo y Alejandro, reyes de Macedonia; Pirro, rey de Épiro; Dionisio, tirano de Siracusa.

Ex Macedonum autem genere, duo multò ceteros antecesserunt rerum gestarum gloriâ: Philippus, Amyntæ filius, et Alexander Magnus. Horum alter Babylone morbo consumptus est. Philippus Ægis a Pausaniâ, quum spectatum ludos iret, juxta theatrum occisus est. Unus epirotes², Pyrrhus, qui cum populo romano bellavit. Is quum Argos oppidum oppugnaret in Peloponneso, lapide ictus interiit. Unus item siculus, Dionysius prior. Nam et manu fortis, et belli peritus fuit; et, id quod in tyranno non facile reperitur, minimè libidinosus, non luxuriosus,

¹ *Tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret.* Se dejó llevar del dolor en tales términos, que el amor para con su madre pudo mas que el sentimiento de la pérdida de su mujer.

² *Unus epirotes.* Uno solo entre los reyes de Épiro.

non avarus, nullius rei denique cupidus, nisi singularis perpetuique imperii¹, ob eamque rem crudelis. Nam, dum id studuit munire, nullius pepercit vitæ, quem ejus insidiatorem putaret. Hic quum virtute tyrannidem sibi peperisset, magnâ retinuit felicitate; majorque annos sexaginta natus, decessit, florente regno²: neque in tam multis annis, cujusquam ex suâ stirpe funus vidit³, quum ex tribus uxoribus liberos procreasset, multique ei nati essent nepotes.

CAPÍTULO III.

Antigono, Demetrio, Lisímaco, Seleuco y Ptolomeo, privados de Alejandro, que despues de su muerte gobernaron como reyes.

Fuerunt præterea multi reges ex amicis Alexandri Magni, qui post obitum ejus imperia ceperunt⁴. In his Antigonus, et hujus filius Demetrius; Lysimachus, Seleucus, Ptolemæus. Ex his Antigonus, quum adversus Seleucum Lysimachumque dimicaret, in prælio occisus est. Pari letho affectus est Lysimachus a Seleuco. Nam, societate dissolutâ⁵, bellum inter se

¹ *Singularis perpetuique imperii.* De mandar él solo, y de mantenerse siempre en el mando.

² *Florente regno.* Dejando su reino en el mayor auge.

³ *Cujusquam ex suâ stirpe funus vidit.* Alcanzó la muerte de alguno de sus descendientes, ó vió morir á alguno de sus descendientes.

⁴ *Imperia ceperunt.* Se apoderaron de algunos estados.

⁵ *Societate dissolutâ.* Habiendo roto entre sí, ó habiéndose desavenido.

gesserunt. At Demetrius, quum filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset, neque eo magis fida inter eos amicitia manere potuisset, captus bello, in custodia socer generi⁴, periit morbo. Neque ita multò post, Seleucus a Ptolemæo Cerauno² dolo interfectus est; quem ille a patre expulsam Alexandriâ, alienarum opum³ indigentem, receperat: ipse autem Ptolemæus, quum vivus filio regnum tradidisset, ab illo eodem vitâ privatus dicitur. De quibus quoniam satis dictum putamus, non incommodum videtur non præterire Hamilcarem et Hannibalem, quos et animi magnitudine et calliditate omnes in Africâ natos præstitisse constat.

⁴ *In custodia socer generi.* Teniendo preso el yerno al suegro.

² *Cerauno.* Llamábase *Ceraunos*, que significa *rayo*, porque era, como decimos en nuestra lengua, *un rayo de Marte*.

³ *Opum.* Tropas.